„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, а **уторком** на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јеротића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 104. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 5. ЈУЛА 1894. **ГОДИНА XXIX.**

АУСТРИЈСКА ШТАМПА И ПУТ СРПСКОГ КРАЉА У ЦАРИГРАД.

Беч, на Петров дан.

Карактеристично је држање бечке штампе приликом посете краља Александра у Цариграду, а у толико је та појава значајнија, што сваки важнији овдашњи лист заступа мишљење неког извесног меродавног круга овдашњег. Тако н. пр. „Fremdenblatt“ је орган министарства спољних послова, и често какав чланак од већег значаја, којим се додирује наша спољна политика, потече из пера самога министра грофа Калнокија. „Нова Преса“ је главни орган целе левице, а познато је, да левица управо доминира у данашњем министарству Виндишгрецовом; госа у целом кабинету је Пленер, а остали су једноставни аминаши. Стара наша прија пак „Presse“, она је лист сваке владе, а главну реч у њој води познати енциклопедиста — или како би се лепо српски рекло сваштар — Georg Gjurkovits de Rosza Lebota. По писању тих листова са свим је лако дознати расположење меродавних кругова самих, па тако и приликом ове посете у Цариграду. — У почетку се најпре говорило, како посета не носи на себи ни најмање политички карактер, већ да је то просто знак учтивости, да краљ Александар посети свога суседа. Међу тим — како је познато — дан-два пре одласка краљевог у Цариград, барон Темел прекида ферије и трчи натраг у Београд, а исто тако посланик српски на овдашњем двору Симић, а пред сами полазак краљев онај „случајни“ интермецо на београдској железничкој станици са надвојводом Јосифом. Осим тога барон Каличе као без душе враћа се натраг у Цариград, да се нађе на свом месту, када српски краљ буде у посети код султана. Шта се некога тиче, када ја примам посете од мојих пријатеља и суседа?

Види се, колико је истине у оном тврђењу о са свим приватном карактеру оне посете, а према напред реченом однотају овдашње штампе према овдашњим меродавним круговима, види се, како су ови последњи сматрали ту посету. За цело време посете по неком извесном плану штампа овдашња била је врло мршава са вестима из Цариграда, само да не би морала споменути дочек султановог госта. Све вести, што су о посети тој донашане, долазиле су из Београда, а сведене су биле на минимум, — тек што се мора рећи, да је један суверен у гостима код султана. То је тим чудноватије, што та иста штампа није обично мртва и што се сваки пут разглаголила кад н. пр. Бизмарк нову лулу купи или рецимо Шарош-Патак изабере Векерла и Силађија за почасне грађане. — Па онда крај свега тога, што је та посета имала са свим приватан карактер по њиховом мишљењу, нашла је „Преса“ опет за добро да опомене Србе, нека се не надају не знам каквом успеху, од ове посете, нека се не дају илузијама, да ће можда и ствари Срба у турској царевини на боље окренути, — као да то од њихове високе милости зависи! — Ту су никли, где их нико није посејао, није их нико питао, каквим ће плодом уродити та посета, али позната насртљивост чивутска није могла да нас ни овога пута поштеди.

Има људи који ћуте, када се љуте; то је обично знак срдите немоћи, а ко губи, има увек права да се љути.

Како би се психолошки могло протумачити ово држање, не знам, само се види и сви су симптоми за то, да је ова посета имала осим приватног још те какав политички значај, а држање овдашње штампе утерало је у лаж њу саму. Не треба само сметнути с ума, да је држање штампе израз меродавних кругова овдашњих, а ту се види, од коликог је значаја била та посета.

Жалосно је само, ако не и шта више, да једна велика сила таку политику води, да свом много слабијем суседу не да, да напред корача и да му на сваком кораку смета, и не знам, по каквом праву, по каквој памети, да један народ, који је јасне доказе дао, да има способности за самосталан државни живот и који у култури нагло корача, да тај исти народ нема права и да му се ускраћује оно, што је од природе сваком дано, да му се ускраћује оно, што је по природи његово и на што он неоспорно право има. Док се Бугарима даје шаком и капом и док се њихова пропаганда по српским земљама јавно потпомаже, шта се кога трећег тиче, ако рецимо српски народ у српским земљама Македонији и Старој Србији добије своје школе, своје владике. Но то је само наставак оне неблагодарне политике, која се од вајкада води. То би могло отворити очи и оној шачици српских политичара у Београду, да се српска политика не наслања ни на Перу ни на Пају, већ да мора својим правцем ићи, јер кулучење никад није било награђено, а лепим речима, мрвицама задовољавају се политичка деца, а не зрели људи.

Док је такво расположење према српском народу, не достаје већ речи и средстава, којима се обасипљу Бугари, а за што, биће то с добрим рачуном, свакако не ће бити само за то, да се један немачки принц уздржи на бугарском престолу. Но последњи преображај у Бугарској, пад силника Стамбулова, донео је мало у забуну господу, па још никако на чистину да изађу. Сваки се час донашају разговори то са овим то са оним бугарским државником, где се макар преко зуба говори, како пад Стамбуловљев не значи промену самог система владавине, па онда се сами даду у гатање, како ваљска политика иста остаје. Не допада им се, што су се уздигли опет Цанковисте и Караveловци, за које су држали, да су мртви па блену од чуда пред том наглом променом.

Кад би ти људи рачунали с фактима, а не комбинирали онако, како се њима свиди, онда би отпала сва она наклапања о некој јачини напредњачке странке у Србији; но реакција је свуда једнака, била она у Србији, била у Аустрији, била где му драго. Она баш има очи, а не види, има уши, а не чује, а главно јој је, да угуши сваки новији, напреднији покрет, јер она иначе не би реакција била. Реакција је интернационална као и анархизам

Тако „Стара Преса“, то отрцано клепетало најцрње реакције, нагважда, како се радикална странка у Србији не упушта у изборе само за то, да покрије своје расуло и своју слабост, јер ускрснућем оног препотопског устава, како је уведен већи census, број радикала је врло смањен. А у истом броју јавља, како је при избору за београдску општину гласало свега 271 бирач, па када се узме у обзир, да су само напредњаци гласали, онда је рачун врло јасан, како су напредњаци нарасли; или ваљда ће тек бити у једноме граду од преко 60.000 душа више бирача од 271. Таку колосалну глупост избацити! Ништа жалосније, него кад така врста људи чини услуге данашњој намет-влади у Србији.

С—т—ћ.

Нови Сад, 4. јула.

Стање у Ердељу. Министар унутрашњих дела Хијеронимиј дао се на пут, те отишао лично у Ердељ, где хоће у Клужу, Блажу, Сибињу и другим варошима, да се на лицу места увери о стању у Ердељу, те да изближе види народносно, румунско питање и да упозна „агитаторе“. Међу тим његови органи своје раде, јер читамо, да је поджупан клушке жупаније гроф Лазар, одредио дисциплинарну истрагу против општинских кнезова Димитрија Киша из Каље и Јована Шимона из Вагле, као и против општинског касира у Горњем Блажу Стевана Морожана и суспендовао их је од звања и то због агитација против народности. Сва тројица су уложили уток против тога, но управни одбор под председништвом великог жупана Павла Бетлена потврдио је суспендовање. Заиста красне прилике, и народности могу бити са свим задовољне, када се о њима тако брину они од горе!

Поглед по свету.

— Младочески средишњи одбор. Због опсадног стања, који још влада у Прагу, преселиће се идуће недеље младочески средишњи одбор из Прага у варош Колин, где не влада опсадно стање. — Зар нису меродавни кругови мислили, да ће младоческа странка, и даље напредовати, и ако је проглашено опсадно стање у Прагу и околини?

— Из анархистичког света. Из Париза јављају, да полиција добија многа писма, у којима главнији анархисти јављају, да ће се оканути атентата. Полиција држи, да ова писма стоје у вези са оним строгим мерама и законима против анархиста, које је влада израдила и поднела француској скупштини на потврђење. Држи се, да су анархисте овим писмима то хтели постићи, да скупштина не усвоји те строге законске предлоге против анархиста. — Друга вест долази из Лондона, да је лондонска полиција известила париску по-

---

ПОДЛИСТАК.

ГРЕХ И КАЈАЊЕ.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА.

Захарије Петровић-Гридин, безбрижно је лежао на дивану пушећи цигару. У раскошно намештеној соби спустио се сумрак. У предсобљу се зачу звонце, а Гридин се намршти.

— За цело опет какав клијенат, који мисли, да за свој тричави хонорар има права, да загорча цео живот једном адвокату.

Слуга уђе носећи неке званичне хартије.

— Ево изволите господине докторе, послали су из суда акта, за једну расправу.

— Добро! метни их на мој сто; а ако би когод дошао и тражио мене, реци да нисам код куће!

Слуга оде, а Грицин се опет замисли.

— Ох, Боже како се то времена мењају! Кад би ми пре дошао какав клијенат, срце би ми куцало од радости; мислио сам тада, да сам најсретнији човек . . . . . А сад се морам крити само, да имам мира. Бивало је, да сам по читаву недељу дана чекао, да ми ко дође, да ми да посла, да не седим као луд . . . . . А сад имам толико посла, да често не знам ни где ми је глава.

И још много и много других слика из прошлости стварао је пред собом. Винуо се опет у свој пређашњи живот. Једна умиљата женска прилика стојала је поред њега и говорила му је:

— Стрпи се, драги мој, и чекај! Даровит си, треба још да будеш поштен, па ћеш видети онда, шта ће од тебе бити!

Гридин је патио од једне болести, која је у оно доба била скоро у моди. Био је врло уображен на своје знање и своју снагу. Кад му штогод не би испало за руком тражио би узрок бог зна где, а само не онде, где би требало. Био је сувише несталан.

Кад су се на послетку прорицања његове Соње почела испуњавати, кад је све више и више стицао славе, части и новаца, приписивао је он то све своме знању и вештини, а при том је потпуно заборавио, да је и она много томе допринела.

У суморним данима била му је она верна пратилица и саветница, а кад је постао срећан, богат и славан, постала му је несносна, на послетку није је могао ни трпети.

За што су се раставили, није се више могао сетити. Сваким даном се с њом све више и више препирао, а она му је млого пребацивала мислећи, да има права на то.

— Лако заслуживање новаца, тако те је заслепило, да већ не знаш да разликујеш бело од црног, рекла му је једном. Ако будеш и даље тако радио . . . . . .

— Ја не могу то да трпим, да мене неко у мојој рођеној кући вређа! ражљутио се тада на њу. Зар ти није доста, што сам ти цео свој живот жртвовао, па чак и сву своју будућност. Можда бих ја то могао поднети, да си ти моја жена, али овако . . . . знаш ли ти шта мисли свет о мени? И то све због тога, што ја с тобом живим.

Соња га је некако чудно гледала, али као обично, ни речи му није одговорила. После по сата отишла је из куће Захарије Петровића. Све поклоне, које јој је он дао, послала му је натраг.

С почетка је Гридин био као ван себе. Бојао се да ће се Соња светити, да ће га изнети на глас, њега најчувенијег адвоката. Али кад дуго за тим није чуо ни гласа о Соњи, примирио се. Сад је тек уживао сласти овог живота, а никога није било, да га прекорава и да му штогод пребацује.

То је било некад, а од то доба је већ прошло неколико година. Срећа га је послужила и на сваком кораку је заслуживао силан новац. Али при свему томе није се осећао задовољним. Лик његове сироте Соње, лебдео му је пред очима, као какав дух, који га је подсећао на његову суровост. Та она је била једина највише добра и желела и чинила. Уместо да награди ту њену доброту, он ју је отерао од своје куће и тиме је бацио у велику беду.

Кад год је мислио на то, дубоко је уздахнуо, а лице покрио рукама, као да се сам себе стиди. Лежао је тако непомично неко време, па за тим скочи са дивана, дође до стола и узме оне актове, што их је слуга донео, хтео је да се мало растресе од тако ужасних успомена. Али на жалост није нашао оно, што је тражио. Суд га је поставио за браниоца у једној парници, а која није била ни најмање интересантна.

— Ово су могли дати каквом новајлији а не мени, гунђао је Гридин, савијајући актове. Баш би се радо захвалио на тој части, само да се то не противи мојим назорима . . у осталом до расправе има још недељу дана, па ћу имати кад да проучим оптужбу и целу ствар, око које баш нећу много лупати главу.

Али целе те недеље био је у тако великом послу, да је тек у очи дана расправе узео, да прочита акта.

Запрепастио се, кад је прочитао име оптужене. Софија Ивановна! . . . . . Ивановна је било презиме његовој Соњи.

— Чудновато! помислио је у себи, али одма за тим додаде: Баш сам ја луд, кад тако шта и мислим! У каквом би то сродству могла бити моја Соња, са овом крадљивицом?!

Дан расправе је дошао. Доручковао је у друштву са неколико својих добрих пријатеља, па није ни имао кад, да мисли на предмет данашње расправе. Сасвим безбрижно уђе у судницу. Ту је разговарао са судијама о дневним новостима, о времену, а на послетку напомене им, да није имао кад да се са оптуженом разговара и да је испита.

— Не брините се ништа! То је сасвим обичан догађај. Умиривао га је председник суда. Једна незнатна крађа. Мати јој је лежала на самрти, а у целој кући не беше ни једне копјејке; сирота девојка шта је знала радити? Украла је малу суму новаца, хотећи да помогне својој болној мајци. У осталом оптужена признаје све. Кад све то узмемо у обзир, гледаћемо, да казна буде што блажија.

Кад је оптужена ушла у судницу, умало што није Гридин гласно викнуо како се изненадио. То је био Соњин лик, кад је имала шеснаест година.

Кад је Софија Ивановна почела да описује бедан живот и још беднију смрт њене мајке, мртва тишина владала је по целој судници и многи се слушаоци заплакаше.

— То је њен глас! говорио је у себи Гридин. Ох Боже! Је ли то могуће?!

Као на преслушању тако и сад признала је Софија све и мирном савешћу је очекивала своју казну. Кад је наступио одмор приђе Гридин оптуженој и упита је:

— Реците ми молим вас, како се звала ваша покојна мати?

— Као и ја, Софија Ивановна, одговори

лицију о новој великој анархистичкој завери. Наиме анархисте се спремају, да шест великих париских зграда дигну у ваздух. Предузета је истрага.

— Распуст бугарске скупштине. Нова бугарска влада решила се, да ових дана распусти ону скупштину, коју је насилно изабрао Стамбулов. Избори посланика за народно собрање обавиће се у месецу септембру.

— Вести из Србије. Ратни министар генерал Павловић отпутовао је у Ниш, где ће се бавити неколико дана. После одласка бившег краља Милана из Србије отићи ће министар председник Николајевић у Ниш, где ће поред краља остати месец дана. — Није истинита вест, да је краљ Александар поврвао себи бившег радикалног министра Андру Николића.

— Страјк у Америци. Из Чикага јављају, да су се немири тамо утишали, али у вароши Сакраменто још трају. Ту је проглашено опсадно стање. Радници су пуцали на војску, а војска је такође пуцњавом одговорила. Убијена су два радника а шесторица су рањени.

— Претрес убијци Каверију. Из Париза јављају, да ће Карнотовом убијци Каверију бити претрес 15. ов. месеца. Држи се, да ће се претрес за један дан свршити.

ПОДМЕТАЊА РАДИКАЛИМА У СРБИЈИ.

Српска страна штампа, која је непријатељски расположена према радикалној странци у Србији, оглушује се о своју савест, и многе ствари неверно преставља. О томе пише „Одјек“ ово:

Нешто последњих дана почињу ове наше комшије и њихови прапорци овде у Србији, једнако да се чешу о радикале.

Ми смо већ неке ствари у том погледу помињали. Сад имамо да забележимо још две ствари.

Најпре „Пестер Лојд,“ а после и „М. Новине“ пронашли су, да радикали не траже васпостављање устава од 1888. године, но само ревизију његову, а „М. Новине“ иду још даље, па веле, да радикали хоће само да се овај од 1869. године легално утврди.

Откуд су ова господа то пронашла, ми не знамо, али што им то треба, то је прилично јасно.

Ништа од свега тога радикали нису рекли. Они су у свом партиском органу рекли само ово: либерална опозиција ако хоће да је озбиљна и начелна, мора стати одмах на ову тачку: или да тражи васпостављање устава од 1888. године, или, ако налази да га треба ревидовати, што она до сад није износила, да тражи његову ревизију на основи, коју је он за то поставио и определио. И у том, рекли смо даље ми, могу да се сретну сви, јер ревизији устава од 1888. године на легалној основи не може нико начелно бити противан. Шта ће пак која страна у том случају тражити и какви ће њени захтеви бити — то је ствар засебна, која није онде ни додиривана и о којој је сад рано и говорити.

То нека упамте господа, и кад о нама говоре, онда нека буду толико пристојна и поштена, да цитирају оно, што ми кажемо, а не оно, што се њима свиди.

*

Исто је тако и оно, што „Политичка Кореспонденција“ а за њом и „М. Новине“ говоре о савезу између радикала и либерала. То је такође једна измишљотина: нити су либерали радикалима нудили нити радикали либералима какав савез. Изгледа само, да неко нешто од тога зазире. Добро је да се то зна, јер онда може и нама у Србији што шта да буде јасније. И није то да рекнете за то, што наше комшије не воле слогу у Србији. Не, Боже сачувај, они су бог зна како ради, да нас виде сложне. Само се као мало чуде и жао им, што ту нема и њихових слатких напредњака; а кад би и они били ту, онда би све било у реду под једном само погодбом: да они држе крму и да имају власт чинити све по њиховој увиђавности, уз послух Беча и Пеште, а остали, бог ме, да слушају и повинују се. Или ако баш толика слога не би могла бити, а оно бар она између напредњака и радикала, коју напредњаци тако жудно траже и својим људима препоручују. Наравно и у том случају требало би опет да „интереси напредне странке остану у превази“, па друго све што му драго. Главно је, да је камарила горе, и да она влада, а друго како се хоће, јер је све друго за наше комшије ситница.

Хм, хм, разумемо, разумемо. Само не треба пи где да фале напредњаци — то је главно и суштаствено. Ако се они споразумеју с либералима — добро; није баш чврсто, али се опет може трпети, наравно под погодбом да трају „ове политичке прилике“ што рекло „Видело“, т. ј. да не постоји редовно и законито стање и да се не пита за већину. Ако се напредњаци споразумеју с радикалима — још боље; онда се може и редовно владати, под погодбом да радикали кулуче напредњацима, а они да воде и камарилску политику терају. Само не треба и не смеју никако да остану напредњаци у страни — без исета!

Бадава би ко рекао да би равнотежа онда још горе била поремећена, кад би с радикалима били напредњаци, јер макар да је ових врло мало, опет је онда несразмера већа, но кад су радикали сами. Ништа се тиме не буне наше комшије, које једнако траже ту равнотежу. Нека је несразмера и већа и нека је сила јача тим савезом, главно је само да буде — друга политика.

Оно, дакле, што се нашим комшијама не допада, то је радикална управа и радикална политика, за коју они имају довољно снаге сами. И њу треба променути било цепањем радикала, било савезом с напредњацима. То је оно, што је главно. А савез либерала и радикала не даје за то довољно гаранције и за то је опасан.

Као што се види, политика аустријска је јасна: ако је реч, или какав изглед, или ма и далека могућност, о каквим партиским зближењима и савезима, онда се никако не сме допустити зближење и савез радикала и либерала. Друге комбинације могу бити.

Ако је реч о већини чистој, без савеза, онда се не смеју пустити радикали да владају, јер се они могу и сами држати по снази својој. За то се они морају под разним изговорима терати с власти передовним путем, докле се год „не умекшају“ или не промене политику.

За то се наше комшије радују и 9. августу, и 9. јануару, и 9. мају, за то они траже укинуће устава и нека непозната у науци и правилном животу државном права првенства крунина.

И та је политика камарилска. Обе се оне слажу у томе.

Вести из народа.

— Из **Руме** нам пише пријатељ, да је његов предлог у 98. броју „Заставе“. у погледу подизања костурнице, ограде и скромног споменика на запуштеном гробу незаборављеног родољуба чике Крстића, нашао леп одзив у румском грађанству.

Приликом једне мале забаве у школској башти, скупило је једно друштво на ту цељ 12 фор., а и сам покретач ове племените замисли прилаже 10 ф.

Ових дана као што нам пријатељ пише, образоваће се у Руми одбор, који ће порадити, да се овај лепи предлог приведе и у дело. Ми нисмо ни сумњали, да ће свесни Румљани, који добро знају заслуге покојног чике Крстића, одмах ову ствар прихватити. Ми чекамо дакле образовање овог одбора и позивамо све родољубе из околине, који год познаваше заслуге покојног чике, да својим прилозима допринесу, да се пристојно обележи гроб овог великог српског родољуба. **Србин.**

Вести из места и са стране.

Откривање споменика ђури Даничићу. „Одјек“ доноси ову вест: „На Петров дан откривен је на свечан начин споменик Ђури Даничићу, који му је историјско филолошко друштво „Даничић“, уз припомоћ целог српског народа, подигло на Калимегдану. Чланови друштва „Даничић“ са осталим великошколцима, дошли су из школске зграде на Калимегдан под заставом академског певачког друштва „Обилић“. Освећење споменика извршило је шест свештеника. Том је приликом председник друштва „Даничић“ у кратко проговорио о животу и раду Даничићеву. Све стазе око споменика биле су пуне гостију. Свечаности су присуствовали: Милован Павловић, министар војни, Стојан Новаковић, министар у пензији, Руварац и други. Сретен Стојковић, начелник министарства просвете дошао је, као изасланик министра просвете, да честита друштву „Даничић“, и присуствује откривању споменика. Од професора велике школе били су др. Миленко Веснић и др. Милован Миловановић. У лепом су броју били наставници средњих и основних школа. Бисту Даничићеву радио је Петар Убавкић и врло је лепо погодио лик покојног Ђуре. Друштво „Даничић“ добило је доста честитака телеграфским путем из краљевине и ван ње. И Чедомиљ Мијатовић, српски посланик у Букурешту, честитао је откривање споменика.

Припомоћ. Читамо у кикиндском „Банаћанину“: Мати покојног родољубивог песника српског Мите Поповића, старица од 77 година, путује по већим местима нашим, купећи новчану припомоћ, јер је погубила децу своју, те нема ко да је храни и издржава. Сад је била у нашем месту и ту су јој овдашњи Срби приложили 77 фор. Ми препоручујемо свима нашим местима, да се што обилатије одзивају овој ваљаној старици, јер она је дала Српству одушевљеног песника Миту, који је за Српство живео и умро.

Верени. Пише нам пријатељ из Перлеза: Овдашњи млад трговац, добар Србин и наш једномишљеник г. Коста Ракић верио се на Павлов-дан са госпођицом Леонидом Поповићевом, сестром г. Коче Поповића овд. трговца. Нека је сретно!

„Горски Вијенац“. Под овим именом образовало се на Цетињу друштво за песму и гимнастику. Друштво је први пут изашло на јавност певањем и мачевањем у очи рођен-дана престолонаследника Данила. На забави говорио је проф. Живко Драговић. Желимо овом друштву сваки успех!

Пушење рђаво утиче на памћење. Осим желудачних болести, вртоглавице, куцања срца и других знакова органичког растројства, људи, који пуше потпадају и другим психичким недостацима као слабљењу памћења. Доктор Ришарди често је сретао пушаче, који су од превеликог пушења знали дуго тражити реч, а да јој се нису могли досетити, а кад што били су у неприлици, да искажу и нај једноставнију мисао. Др. Шевро, који је проучавао деловање дувана на душевно стање човека, саопштио је недавно паришкој медицинској академији низ чињеница, које неоспорно доказују, да онај, који много пуши и још у затвореној соби мора настрадати, душевно нарочито ослабиће му памћење, па у обичном разговору не ће често моћи да нађе потребну реч. Прекомерно пушење утиче на слух и на вид.

Први ватрогасци. Први ватрогасци били су римски свештеници цистерците, који су увели и ватрогасне справе. Капуцини служили су као ватрогасци све још у 17. столећу. Кад би у Паризу где-год ватра букнула, одмах се људи обратише на капуцине. Гласовита француска списатељица мадаме де Севиљ оставила је у својим списима трајни спомен. Прво добровољно ватрогасно друштво уведено је у Паризу за време краља Људевита XIV.

Убио се — водом. Из Клужа јављају, да се тамо убио један ђак гимназије због тога, што је добио рђаву сведоџбу. Та лоша сведоџба толико је озлоједила ђака, да је набио пиштољ водом и тако пуцао себи у главу. Озледио је цело лице и после кратког времена је умро.

Велика ватра. На граници руској, седам миља од реке Мемела, налази се град Плумјан. У њему искрсне велика ватра, која је цео град уништила. Изгорело је 370 кућа, а више од 2000 људи је пропало. И сва марва је изгорела.

Научењачки конгрес. Међународни конгрес за хигијену и демографију састаће се почетком септембра у Будимпешти. До сада је пријављено 638 званичних заступника и 94 владина заступника са 725 предавања. Између осталога предаваће професор Лаваше из Париза, Ломброзо из Турина, Херцберг и Лајден из Берлина и Ерисман из Москве. Једно од најважнијих питања, о ком ће се расправљати, тиче се дифтерије.

Велика ретност. У Шени, у Тириншкој живе два брата близанца, Људевит и Андрија Циперле. Ту неки дан прославили су осамдесету годину од свога рођења.

Буланжер жив. Пре кратког времена умрла је у Паризу мати Буланжерова у 92. години. Она никад није чула, да је Буланжер давно умро. Држала је, да је њен син жив. У тој претпоставци подржавала је њу њена нећака, која јој је сваки дан читала новине, у којима је било чланака о Буланжеру, да Буланжер треба само руку да опружи и да ће одмах доћи до државне власти. У том уверењу је сиротица и умрла.

Рус, путник. 9. јуна стигао је у Петроград неки Федор Нехарев из Ростова, који је путујући прешао пешице по Русији више хиљада врста. Нехарев има 70 година и пропутовао је исток у накрст све пешице, изузев што је морао по мору на лађи путовати. Он је био некад врло богат човек, имао је творнице. За годину дана изгубио је жену и двоје деце, па је после овог све своје имање поклонио на добротворне цели и онда је отпочео своја путовања. Но сад, по што је врло остарио, те не може даље овако да путује, вољан је да ступи у један манастир у Петрограду.

Американци у Јевропи. Е. Шмит, бивши посланик уједињених држава у Америци изнео је статистичке податке у Филаделфији о путовању северних Американаца по Јевропи. По њему има 50.000 Американаца, који се стално задржавају у Јевропи, а једна дванаестина од 65 милијуна грађана уједињених држава годишње посећује Јевропу. Ови путници остављају у Јевропи годишње знатну своту од 100 милијуна долара. Јевропљани сматрају сваког Американца за богатог и најспособнијег за каква предузећа.

му то девојче, а при томе га некако чудно погледа.

— А ваш отац?

Софија поцрвене. То ју је питање довело у неку забуну; али му ипак одговори:

— Ја немам оца.

— Па зар вам није ваша мати о њему ништа причала . . . . па зар ни пред своју смрт?

— Јесте . . . али ја њега не признајем за свога оца. Он је моју матер бацио у таку беду, да је сирота морала од глади умрети.

— Па реците ми молим вас, како је име вашем оцу?

— Не, одговори му девојка сасвим одлучно. Његово име не ће никад прећи преко мојих усана. Ја не ћу, да имам ништа заједничко с тим несретником, који је узрок смрти моје добре мајке и који ју је пустио да се тако мучи пуних петнаест година. Моја је мати и умрла, а није од њега никакве помоћи тражила па тако исто нећу ни ја за њега ништа да знам!

Сад Гридин није могао више ништа сумњати То је била његова кћи. И он није смео ни своје рођено дете да загрли, да га очински пољуби, јер се бојао да ће га одгурнути од себе, као што је и заслужио.

У једанпут га ухвати као нека несвестица. Учинило му се, као да је сав свет дошао пред њега и да се дигао, да га растргне, што је био тако немилосрдан. Сад је тек осетио колико је крив!

Расправа је међутим опет почела и преслушавање настављено. Кад су испитали све сведоке, устане државни тужилац и поче говорити. Навео је многе олакшавајуће околности, али је ипак предлагао, да се оптужена казни затвором, али кратким, а то само за то, да би је одвратили од слична преступа.

— Господин бранилац има реч, окрене се председник Гридину, кад је државни тужилац довршио свој говор.

Гридин поче свој говор. Јаким разлозима доказивао је, да није крива ова девојка, која ту на оптуженичкој клупи седи, та она је починила ту крађу из љубави према својој мајци! Прави је кривац дакле онај, који се због своје покварене савести, као узрок целој тој несрећи има сматрати.

Кад је Гридин свршио, Софија се заплаче и поче кроз плач говорити:

— Па ја признајем да сам крива. Пошљите ме у Сибирију, само ме немојте бацити у тамницу, та тамо је тако страшно!

Судије се сад повуку у другу собу и после кратког саветовања, донесоше једногласно примљен закључак, да је оптужена: невина.

Кад је то чула Софија, почне опет плакати, а многи слушаоци, нису се могли одржати од суза.

— Оптужена! Ви сте невини и можете ићи! — рече председник суда девојци.

Слушаоци сад нагрнуше пред Софију, па су се све отимали, ко ће пре да јој честита и да јој изрази своју радост. Председник јој пружи педесет рубаља, које је скупио међу судијама, али их она не хтеде да прими.

— Захваљујем! Онда кад ми је требало и кад бих могла и своју мајку спасти, нисам имала ни пребијене паре. А за себе, не требам баш ништа!

То му рече па оде из суднице. Изашла је на улицу, стала је, окрећала се, а није знала, шта да почне, куд да пође.

У том тренутку приђе јој Гридин. Девојка га погледа и чекала је, да ју ослови.

— Је ли вам ваша мати још штогод говорила, је ли вам све казала? Па ако знате све, онда ћете разумети, зашто вас ја то питам . . . . . Софија ја сам твој отац!

— Знам, одговори му она сасвим хладно.

— Је ли то све што имаш да ми кажеш? Зар ти немаш у себи више никаква осећаја, спрам мене, свога оца?

— Па реците сами, зар ја могу у опће и имати каква осећаја спрам вас? . . . . . Јесте ли се ви сетили моје мајке онда, кад се она душом борила? . . . . Не. Ви шта више нисте ни знали да сам ја жива, па онда немате ни права, да од мене што захтевате.

Још никад се Гридин није тако сам себе стидео као сад, кад је чуо ово. Бол и туга му се и на лицу видела.

— Чула си можда и сама дете моје, како сам се од то доба мучио, па по томе и сама можеш увидети, како се кајем, то рече па мало застане, али одмах за тим почне јој говорити молећим гласом: Ја сам самац, ја немам никог свога на целом свету . . . ја сам несрећан . . . . Због моје велике патње, ваљда ми је опростио Бог тај мој грех . . . . Па то што сам ја тебе нашао, тебе мој пород, моју крв, то је знак да је свемогући Бог милостив спрам мене. Па буди ћерко и ти тако милостива, па опрости своме оцу!

Софија се није могла дуже одржати, баци се у наручје оном човеку, који је њену матер унесрећио. Али она је тиме само испунила последњу жељу своје мајке, која јој је рекла, да своме оцу све опрости и да га заволи, као што је и њу волела. Гридин за тим прогласи Софију за своју кћер и одреди је за свог јединог наследника.

Гридин је био срећан. Није био више самац, а и знао је за кога живи и ради.

Нови Сад. С руског **К. Ласињски.**

ОГЛАСИ.

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ИЛИЈЕ ДЕМЕТРОВИЋА

у Вуковару

потребује једног старијег и једног млађег помоћника. Рефлектанти морају бити добри продавци и да осим српског подпуно немачки и мађарски говоре. Захтева се од старијег спомоћника да буде добар намештач излога. 1—3

Шпецерајска и мешовите робе трговина

БРАЋЕ ДУДИЋА

У РУМИ

треба једног шегрта, који може одмах ступити. 3—3

Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.